საქართ. მუშათა და გლეხთა სოც.-ფედერალისტთა რევოლიუციონ. პარტიის მთავარ კომიტეტის ორგანო

ტრიბუნა

ყოველდღიური საპოლიტიკო-სალიტერატურო გაზეთი „ტრიბუნა“ თვიურად ღირს 120,000 მ. სამგლოვიარო განცხადება პირველ გვერდზე უკანასკნელზე კანტორა ღიაა დილის 8—2 ს. რედაქტორის ნახვა შეიძლება მხოლოდ 11—12 საათამდე. რედაქციის მისამართი—ტფილისი სასახლის ქუჩა № 6, ფოსტის ყუთი № 190, ტელეფონი 10—34.

№ 280

პარასკევი აგვისტოს 25 1922 წ.

ტფილ. ფასი 5000 მან. ▭ პროვინც. 6000 მან.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

ტფილისის ქალაქის აღმასკომთან არსებული შრომისა და ტვირთზიდვის

ხარკის გამწერეველი კომისია

ამით აცხადებს, რომ

ის პირნი, ვინც დაბეგრილია შრომისა და ტვირთზიდვის ხარკით იხდიან

თანახმად აღმასკომის დადგენილებისა, № 6, 5 მანეთის ნაცვლად ოქროთ 475,000 მ., 10 მან. ნაცვლად 950,000 მან. და 12 მან. 1,140,000 მან.

ზემო აღნიშნული კურსი დადგინდება 21—26 აგვისტომდე ა. წ.

4—4

ქ. ტფილისის საბჭოს ყველა წევრთა საყურადღებოდ

თანახმად ტფილისის საბჭოს პლენუმის დადგენილებისა ა. წ. აგვისტოს 14, საბჭოს ყოველი წევრი ვალდებულია ჩაეწეროს აღმასკომის ერთერთ სექციაში, რომელშიაც თვით წევრს სურს. ამიტომ აღმასკომის სეკრეტარიატმა დაიწყო ჩაწერა და სთხოვს საბჭოს წევრებს ჩაეწერონ სექციაში. ჩაწერა შეიძლება 10-დან 3 საათამდე ყოველ დღე, გარდა უქმეებისა და გაგრძელდება სექტემბრის ათამდე.

საბჭოს მდივანი გ. ხუნდაძე.

4—2

პარტიული მუშაობისათვის

პოლიტიკური პარტია ხალხის ხელმძღვანელია და არა ხალხი პოლიტიკური პარტიის.

ეს სიტყვები თავის თავად უპრალოა და ეითომდა ყველასათვის მიღებულია, მაგრამ არსებითად კი ცხოვრებაში ხშირად არ ხდებოდა.

საზოგადოებაში ძლიერად სცემს მასის ფსიხოლოგიას, ხალხის ტრადიცია, უმრავლესობის ბატონობის ეროვნობა.

დღეს ჩვენშიაც მრავალი განიცდის სხვადასხვა მემარჯვენე პარტიების პოლიტიკის გემო, მაგრამ ტრადიცია, ამხანაგთა უმრავლესობა, შეზრდილი პირობები არ აძლევს საშუალებას, რომ გადალახონ რუტინა.

ეს არ არის გასაკვირი. არა თუ ჩვეულებრივი მოქალაქე, არამედ დღეს პოლიტიკის ტირანებიც ანგარიშს უწევენ საზოგადოების აზრს.

ჩვენშიაც დიდი ეროვნული ბლოკის დროს, რომელიც მოყვა საბჭოთა ძალაუფლების დამყარებას, მემარჯვენეთა ბანაკი ბუნდოვანების ლაბირინთში გაეხვია და მხოლოდ პროტესტი დარჩა მის პირიდან.

მათთვის აქამდე და ზოგიერთებისათვის დღესაც, რეალ ფაქტებს, ცოცხალ მოვლენებს, არავითარი ახალი რამ არ მოაქვს და ფანატიზმამდე მივიდა მათი ოფიციალური პოლიტიკა.

მაგრამ ყოველივეს საზღვარი აქვს. პოლიტიკა ცოცხალი, მოძრავი და ელასტიური უნდა იყოს. გაჩერების, ლოდინის, წარსულის ჩხირიკედელობის, ჩურჩულის და ცრუ იმედის მეთოდებით ვერც ერთი პოლიტიკური პარტია ვერ გასტანს დიდხანობით. ამიტომ მემარჯვენეთა პარტიების ლიდერის პოლიტიკით დღეს ბევრი უკმაყოფილოა თვით საკუთარ ბანაკში.

ეს ფაქტი გამოფხიზლების ნიშანია. მაგრამ ეს კიდევ არ კმარა. საჭიროა მემარჯვენე პარტიების კრიტიკულმა ელემენტებმა თავი დააღწიონ ტრადიციას და გარკვევით დაუბრუნდნენ სწორ გზას.

ჩვენ ყოველთვის გვახასიათებდა პირდაპირობა. ჩვენ მაშინ გავკიცხეთ ეროვნულ ფრონტის შესახებ, როდესაც მარქსისტული ფრთა ნიჰილისტური დროშით თავს გვესხმოდა და ქართველი ხალხის უმრავლესობაც უნდობლობას გვიცხადებდა, ჩვენ ყოველთვის გამბედაობით ვიბრძოდით ქართველი ხალხის წინაღმდეგ თვით ამავე ხალხის სასიცოცხლო ინტერესებისათვის.

საბჭოთა წყობილების დამყარების დროსაც ჩვენ პირველმა მოუწოდეთ ქართველ ხალხს, რომ იგი ჩამდგარიყო საბჭოთა წყობილების დამცველთა რიგებში და გაეწია ჰპანი ჩვენი ქვეყნის აღმშენებლობით მუშაობაში.

თუ ვინ გამართლდა—დღეს აშკარაა.

ჩვენი გზა ერთად ერთი გზა გამოდგა, რომელიც ობიექტიურად მისაღებია ქართველი ხალხისათვის.

ჩვენ სავსებით გავმართლდით პოლიტიკურად, მაგრამ ეს კიდევ არ კმარა.

ჩვენ მოგვდის ცნობები, რომ პროვინციელი ამხანაგები დიდი ენერგიით ეკიდებიან პარტიულ მუშაობას, მართავენ საუბრებს, აარსებენ სოფლებში ორგანიზაციებს, ხელს უწყობენ ფართო მასის პოლიტიკურ აღზრდას.

ეს მით უფრო საჭიროა დღეს, რადგან მემარჯვენე პარტიების მიერ მოტყუებული მასა უკვე გრძნობს თავის მდგომარეობას. იგი ახალ გზას ეძებს, ახალის პოვნას ცდილობს.

საჭიროა მხოლოდ ენერგიული მუშაობა, ალღოთან მისვლა, მათი ამოძრავება.

ჩვენ თუ გუშინ არ გვიკარებდნენ, დღეს უკვე ყურადღებით გვისმენენ.

ყოველ მოძღვრების გავრცელებას სამი სტადია აქვს თავის განვითარებაში. პირველად იმის წინააღმდეგ ამხედრდებიან, შემდეგ მას „მოსათმენ ბოროტებად ჩასთვლიან და მოითმენენ, ხოლო უკანასკნელად მას მიიღებენ.

დღეს ჩვენ მესამე საფეხურის წინაშე ვდგევართ.

ამას აქვს არა მარტო ვიწრო პარტიული მნიშვნელობა, არამედ დიდი ეროვნულიც. ვინაიდან ჩვენ ვიცავთ მშრომელი ხალხის როგორც კლასობრივ, ისე ეროვნულ ინტერესებს.

ჩვენ კარგათ ვხედავთ, რომ ამ მხრივ ყოველივე რიგზე არ არის ჩვენში. თვალს არ ვხუჭავთ იმ შეცდომებზე, რომლებიც მოგვცა გამარჯვებულმა პოლიტიკამ. ვიცით ისიც, რომ ენის საკითხი არ არის პრაქტიკაში გადაწყვეტილი, მაგრამ ყოველივე ეს მოითხოვს დიდებით მუშაობას, დიდ ენერგიის გაღებას, თავდადებულ შრომას და არა ვითომც ცრუ, რადიკალურ ლოდინს.

ჩვენ არა ერთხელ გვქონია წილად ღვაწლი ყოველ მხრივ და ახლაც ასეთია ჩვენი მდგომარეობა. ამიტომ არა ერთხელ შეგვეხვდება კიდევ მწვავე რამ მომავალში, მაგრამ ჩვენ მტკიცეთ გვაქვს შეგნებული ჩვენი მოვალეობა, არა თუ არ მივყვებით ხალხს თუ კი იგი სწორი გზით არ მიდის და ყოველთვის ვცდილობთ ხალხის სწორ გზაზედ დაყენებას.

ჩვენ კარგად ვიცით, რომ პოლიტიკა ბრძოლაა, ომით ვერ ესხდ და მაშასადამე აქ საჭიროა მტკიცე ნებისყოფა, გასაოცნებული ენერგია, შეუდრეკელი სვლა მიზნისაკენ და არა ხალხის ხმის აყოლა, უმოქმედობა, ცდა და ლოდინი.

ჩვენი პოლიტიკა ცხოვრების მიერ გამართლებულია და ჩვენს გარშემო შემოკრებილია ისეთი ელემენტები, რომელთაც შეუწევთ მუშაობის უნარი და ბრძოლის აქტივა.

ყოველივე ეს უნდა მივმართოთ პარტიული მუშაობის გასაძლიერებლად.

ბავშვთა ქალაქი—კოჯორი

(სხვა და სხვა ბავშთ სახლები).

მთელი კოჯორი მოფენილია მრავალი საბავშვო სახლებით. საუკეთესო აგარაკები გადაქცეულია ბავშვთა ახალშენებათ. ამ ახალშენების წყალობით მთელი კოჯორი ბავშვთა სამეფოს წარმოადგენს. თითქმის ტფილისის ყველა საბავშვო სახლები ზაფხულზე დაბანაკებულია კოჯორში.

იოგვლივ ქრიამული, ირგვლივ ყიჟინა. ყველგან ბავშვები, ყველგან სიმხიარულე.

მე მომიხდა რამოდენიმე ბავშვთა სახლის დათვალიერება და მათ შორის სწორედ იმ სახლების, სადაც გაგზავნილნი არიან საქართველოს შევარდენთა კავშირის მიერ თანახმად განათლების კომისარიატის მოთხოვნილებისა შევარდენი წევრთანელები. ასეთები კი გარდა აფხაზთა სახლისა, არიან კიდევ ხუთ სახლში.

პირველად ვინახულე განათლების კომისარიატის სახლი—კომუნა, რომელშიაც მიმიყვანა ტფილისის (I) შევარდენის წევრთანელმა ძმა ვანო მერკვილაძემ. სახლი—კომუნი მოთავსებულია ზემო შარაზე პატარა კარგად მოწყობილ სახლში, რომელსაც ირგვლივ დიდი ეზო აკრავს.

საშინაო ნაწილის გამგემ დამათვალიერებინა მთელი სახლი, ბავშვთა საწოლი ოთახები, სასადილო, რომელიც აივანზეა მოწყობილი, დარბაზი და წიგნთსაცავი. სულ სახლ—კომუნაში მოთავსებულია 27 ბავშვი, მხოლოდ აღსანიშნავია ის რომ იმავე სახლში სადილობენ თურმე კოჯორის მცხოვრებლების ყველა ბავშვები გადმოსულნი ეზოში და ბაღში იქვე შესავალ კართან დგანან ციროები, მათ შორის რამოდენიმე შევარდენია. დარბაზში ერთი ცოტა პიანინოს შეექცევა. ეზოში ვანოს უკვე შეუკერეთ ჰამაკები. ვესალმები მათ, რის შემდეგაც იშლებიან.

ერთი მათგანი მაჩვენებს წიგნთსაცავში შევარდნულ წიგნებს. აღნიშნულ წიგნსაცავით სარგებლობენ აგრეთვე სხვა კოჯორში არსებული ბავშვთა სახლები, ვინაიდან გარდა სახლი—კომუნასი არსად წიგნსაცავი არაა. იქავე აივანის ქვემოთ მოფარებულია ბაქანი, სადაც ძმა ვანო აწარმოებს ვარჯიშობას. სხვათა შორის ძმა ვანოს ტანვარჯიშობის მხრივ აბარია აგრეთვე მესამე რუსული საბავშვო სახლი და პირველი სომხური საბავშვო სახლი.

სახლი—კომუნიდან გავემგზავრეთ მეოთხე საბავშვო სახლში. მეოთხე სახლი არის პროფკავშირების და მოთავსებულია ქვემო შარაზე შტაბის შენობების მახლობლად. ტფილისის II შევარდენის წევრთანელმა ძმა ვასო მეკვილიშვილმა, რომელიც მეოთხე სახლში გაგზავნილია ტანვარჯიშობის წევრთანელად, დაგვათვალიერებინა მთელი სახლი და გვაჩვენა ყველა ბინები. პროფკავშირების მეოთხე საბავშვო სახლს უკავია სრულიად შეუფერებელი ბინა. დიდი უხერხემო სახლი, იქვე ქვემოთ მეორე მოუწყობელი, ეზო არა აქვს, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ის დაქანებული ადგილი, რომელიც სახლის უკანაა მოთავსებული და მასთანვე ძლიერ ნესტიანი. იქვე მახლობლად ვასოს ამოურჩევია ტანვარჯიშობისათვის ერთი ბაქანი, სადაც ყოველ დღე აწარმოებს ვარჯიშობას, იმისა ვის რომ აღნიშნულ სახლში სულ 130 ბავშვია ქალ-ვაჟნი. საერთოდ აღსანიშნავია ის რომ ამდაგვარ სახლში თითქმის შეუძლებელი ხდება ბავშვს მისცე მეტი გასართობი, მეტი გამოცოცხლება. მართალია სახლს ეტყობა ბევრი ნამუშევარი როგორც გამგის მოქ. ელენე ლომთათიძის მხრივ, ისე თანამშრომლების მხრივ, მაგრამ ასეთ სახლი, როგორიც ასეთი სრულიად გამოუსადეგარია საბავშვო ახალშენისათვის. ეს სახლი ყოფილი რესტორანი—სასტუმროა და თვით თავის მოწყობილობით არ ეფარდება საბავშვო სახლს. საერთოდ სასურველია რომ მომავალში მაინც იქ არ იქნეს მოთავსებული საბავშვო სახლი. გამოვემშვიდობეთ ვასოს და ვანოსთან ერთად გავსწიეთ განათლების კომისარიატის მეათე სახლისაკენ სადაც 83 ბავშვია და ჩვენი შევარდენი ძმა ნიკო ფირცხალაური, მაგრამ უკანასკნელი ტფილისში გამგზავრებულიყო და ჩვენც გავბრუნდით ზემო შარისაკენ პირველ ქართულ საბავშვო სახლში, რომელიც განათლების კომისარიატის მზრუნველობის ქვეშ იმყოფება და რომელსაც განაგებს მოქ. აგრაფენა ჭავჭავაძის ასული; აღნიშნულ საბავშვო სახლში დაგვხვდა ჩვენი შევარდენი ქეთო კაკაბაძის ასული და მასთან ერთად იქაური მასწავლებელთა კრებული.

პირველი ქართული საბავშვო სახლი მშვენიერ ადგილას არის მოთავსებული. ეზო და სახლი სუფთა, კოხტა. აივანზე მასწავლებელთა კრებულმა მიგვიწვია სადილზე, თუმცა ჩვენ დაპირებისამებრ შევიგვიანეთ. სადილის შემდეგ შევედით ოთახებში. დარბაზში, სადაც როიალი დგას, უცბად შეიკრიბა ყველა ბავშვები. სუყველანი მე და ვანოს გვეკვრიან. ჩვენი შევარდნული ტანსაცმელი მათში იწვევს აღტაცებას. „ჩაგვწერეთ შევარდენში“—ისმის ყოველ მხრივ.

„აი მე რა კარგი შევარდენი ვარ, მიყურე როგორი შევარდენი ვიცი“—მეუბნება ერთი პაწია ბავშვი და აკეთებს ყირას. მას მიჰყვა სხვა ბავშვებიც და მთელი დარბაზის იატაკი დაფენილი იყო ბავშვებით, რომელნიც ყირებს აკეთებდნენ, კოტრიალობდნენ და მასთავე გორავდნენ იატაკზე. ქეთომ და ვანომ, რომელთაც მეორე მასწავლებლებიც ეხმარებოდნენ, მოაწყვეს ხელ და ხელ ბავშვთა თამაშობანი, ფერხული და ცეკვა.

მთელი დარბაზი ბავშვთა მხიარულ ხმებს წარმოადგენდა. როიალიც, რომელსაც ტკბილად შეექცეოდა, აძლევდა მთელ დარბაზს უფრო მეტ სიმხიარულეს. ბავშვთა აღტაცებას საზღვარი არ ჰქონდა, როდესაც ვანომ ასწავლა მათ შევარდნული სიმღერა „ვუშაგოთ ერს“ „მარად“—გაჰკიოდნენ ბავშვები და შემდეგ კი გვეხვეწებოდნენ, რომ ჩაგვეწეროთ შევარდენში. ჩვენც ვპირდებოდით ტფილისში ჩამოსვლისას ჩაწერას.

სულ განათლების კომისარიატის პირველ ქართულ საბავშვო სახში 40 ბავშვია გოგონებიც და ბიჭებიც. თვით ოთახებში სუფთათაა სუფევს. საერთოდ სახლს ეტყობა საბავშვო ახალშენის სახე. პირ და პირ გამოკრილია ახალშენისათვის.

ქრიამულით გამოგვყვნენ ბავშვები, როდესაც მათ დავემშვიდობეთ და წამოსვლა დავაპირეთ. ზოგი ქუჩაში ტირილით გამოგვყვნენ.

„ხომ ჩაგვწერთ შევარდენში“—ისმოდა შორიდან ბავშვების ხმები.

მასწავლებელთა კრებულის შემადგენლობით გავემგზავრეთ ტფილისის აღმასკომის განათლების განყოფილების მეშვიდე საბავშვო სახლში. ჩვენთან არის ნ. ვარდოსანიძის ასული, ჩვენი შევარდენი, რომელიც მუშაობს აღნიშნულ სახლში. მეშვიდე სახლი მოთავსებულია კოჯორის ცენტრში აფხაზთა ბავშვთა სახლის მახლობლად. სწორედ იმ დროს მოვედით, როდესაც ბავშვები სადილობდენ. სასადილო მოწყობილია აივანზე. მორიგეებს დოქი და აწყნარებს ბავშვებს. ბავშვები დიდის გატაცებით შეექცევიან სადილს. არის სიმხიარულე, ქრიამული. იქვე მეორე ოთახში ერთი მასწავლებელი ურიგებს ბავშვებს ძიებს. ბავშვები გატაცებული ძიებით, ასხამენ ძიებს ძაფზე. „შეუძლებელია, რომ ერთი ძიგი დაკარგონ, ისე უფრთხილდებიან მას ბავშვები“—მეუბნება ნინი. დავათვალიერეთ იქვე საწოლი ოთახები. ბავშვების სადგომის პირდაპირ სახლში მოთავსებული არიან თანამშრომლები. რადგან უკვე შეგვიანებული იყო, ბავშვთა თამაშობებზე, რომლის მოწყობასაც ნინი გვპირდებოდა, ვეღარ დავრჩით.

ამით დავასრულე ბავშვთა ახალშენების დათვალიერება და კმაყოფილი მოვდიოდი აფხაზების სახლისაკენ, სადაც მქონდა ბინა, და ვფიქრობდი იმაზე თუ როგორი იქნება მომავალში ეს საბავშვო ქალაქი კოჯორი, როგორ უნდა მოეწყოს ის საერთოდ და რაგვარ პირობებში უნდა იყოს ჩაყენებული მთელი ამ დიდ საქმის დაყენება საქართველოს ფარგლებში თანახმად თანამედროვე წყობილების რევოლიუციონური მოთხოვნილებისა. ამ საქმეს მომავალში აუცილებლად უნდა მიეცეს ფართო განვითარება, აუცილებლად ჩაყენებულ უნდა იქნეს ნორმალურ კალაპოტში და რამოდენიმე წლის მაგალითი მოგვცემს ჩვენ ამ დარგში საუკეთესო შედეგებს. ამ ფაქტებით გამსჭვალული დავადგენი ერთ აზრსაც. აუცილებლად გაისად უნდა მოვაწყოთ კოჯორში შევარდენ—ბავშვთა სახლი, რომელიც მე დარწმუნებული ვარ სამაგალითო ნიმუში იქნება. ამ შემთხვევაში საბავშვო ახალშენისა მთელი თავისი შევარდნულ შემოქმედებით. და ამაში რასაკვირველია როგორც განათლების, ისე სამხედრო კომისარიატი ხელს შეგვიწყობს, მით უმეტეს შევარდნებმა თავის მუშაობით წარსულშიაც და წელსაც დაამტკიცეს ამ საქმისადმი თავიანთი სიყვარული, თავიანთი თავდადება. თუ როგორ უნდა მოეწყოს და რა სახის იქნება მომავალი შევარდნული საბავშვო ახალშენი კოჯორში, ამაზე შემდეგ.

სოსო ასლანიშვილი.

ნეკროლოგი

დეპეშიდან გავიგეთ, რომ აგვისტოს 14 ლონდონში გარდაიცვალა ლორდი ნორდკლიფი. ქართველი მკითხველი არ იცნობს მას. ამიტომ მოვიყვანთ მის შესახებ ზოგიერთ ცნობებს რუსული პრესიდან. („იზვესტია № 183 და პრავდა № 183).

ლორდი ნორდკლიფი გამოსული იყო ბურჟუაზიული წრიდან. ომია-

ნობის დროს ებოძა მას ლორდობა და ჩაირიცხა ინგლისის ჩამომავლობითი არისტოკრატიაში. ხანგრძლივი მოგზაურობის შემდეგ, როცა მან დაჰყო ამერიკაშიაც და შეისწავლა განვითარებული ტეხნიკა გაზეთისა და რეკლამის ძალა, ის საბოლოოდ ბრუნდება ევროპაში. მე-90 წლების ბოლოს ნორდკლიფი შედის გაზეთ „დეილი მეილ“-ის გამგეობისა და რედაქციის წევრად და მალე სავსებით დაეპატრონება მას. ცოტა ხნის შემდეგ შეიძინა აგრეთვე „ივნინგ ნიუზი“, „ტაიმსი“ და ბევრი პროვინციალური გაზეთები.

ლორდი ნორდკლიფი ითვლებოდა ოთხასამდე გაზეთის გაზეთის გამომცემლად ან მონაწილედ. ათ მილიონამდე ინგლისელი ჰკითხულობს ნორდკლიფის გაზეთებს და მათ შორის აუარებელი მუშები. ის ნამდვილი მეფე იყო გაზეთისა. მეტი დამოუკიდებლობის მისაღწევად მან შეიძინა ნიუფაუნდლენდში ტყეები, ქაღალდის ფაბრიკები, სავაჭრო გემები, მატარებლები, ჰქონდა საკუთარი ხაზები ტელეგრაფისა, თავისი რადიო, თავისი ფოსტა და სხვა.

„დეილი-მეილ“-ი საგანგებოდ მუშებისათვის გამოცემული გაზეთია. იბეჭდება 1.818.000 ცალი მაგრამ მკითხველი რასაკვირველია გაცილებით მეტი ჰყავს.

ეს გაზეთი, რომ მუშებში გასავალი ჰქონდეს, ათავსებს მათ შესახებ ინფორმაციას და წერილებს ისეთი კილოთი, თითქოს თანაუგრძნობდეს მათ და ამავე დროს ავრცელებს მათ შორის ჯინგოიზმს, ე. ი. ინგლისურ იმპერიალიზმს.

მისი საღამოს გაზეთი „ივნინგ ნიუსი“ ვრცელდება 894.000 ცალი. კვირის გაზეთი „ვიკლი დისპეჩ“, რომელსაც ეტანებიან აგრეთვე მუშებიც, იბეჭდება 8.66.000 ცალი.

„ტაიმს“-ი თუმცა ბევრი არ ვრცელდება, მაგრამ გავლენა დიდი აქვს განსაკუთრებით, საზღვარ გარეთ. პოლიტიკურად „ტაიმსი“ წარმოადგენს შეურიგებელ კონსერვატორებს, რომელსაც დიდი გავლენა არა აქვს ბურჟუაზიაზედაც კი. მაგრამ ნორდკლიფმა ისე კარგად დააყენა საქმე, რომ ეს გაზეთი ინგლისში ძალას წარმოადგენს, მას სერიოზულ ანგარიშს უწევს პრემიერი. თითქმის ყოველ საპარლამენტო გამოსვლების დროს, ის შეეხება ხოლმე ამ გაზეთს. რომ მეტი ზიანი მიაყენოს მის გამომცემელს, პრემიერმა განკარგულებაც კი გასცა, რომ ამ გაზეთს არ მისცენ ცნობები მთავრობის დაწესებულებებიდან გარეშე ჩვეულებრივი წესისა. ძველი წესით კი გაზეთი პრივილეგიით სარგებლობდა. ამ განკარგულების გამო ლორდმა ნორდკლიფმა ერთი აურ-ზაური ასტეხა თითქმის მთელ ქვეყანაზე.

ლორდ ნორკლიფის ყველა გამოცემების პლატფორმა იყო—უკიდურესი იმპერიალიზმი; ბრძოლა მუშათა მოძრაობის წინააღმდეგ, სიძულვილი საბჭოთა რუსეთისა, მტრობა და დევნა გერმანიისა და მეგობრობა საფრანგეთისა, რომელმაც მოახერხა და ომიანობის დროს დაიმეგობრა ეს პრესის მეფე.

გერმანია და ანტანტა

პუანკარეს სიტყვა

რომი. 23 აგვ. ოდგილობრივ გენერალურ საბჭოების გახსნაზე წარმოთქმულ სიტყვაში პუანკარემ განაცხადა, რომ მოკავშირეებმა დაჰკარგეს სოლიდარობის გრძნობა. ინგლისის პოლიტიკამ, რომელიც ეწინააღმდეგება საფრანგეთის სურვილებს, წარმოშვა სამწუხარო გაუგებრობა ორივე ქვეყნებს შორის, რომელიც ხელს უწყობს გერმანიისათვის მორატორიუმის მინიჭებას. გერმანიის მიერ თავის ვალდებულებების [illegible] არის საუკეთესო გზა ყველა სადავო საკითხების გადასაწყვეტად. უკეთებს რა კომენტარიებს პუანკარეს სიტყვას, პარიზის გაზ. „ტანი“ ამბობს, რომ როგორც სჩანს, პუანკარეს არ სურს აწარმოოს ლმობიერი პოლიტიკა გერმანიის მიმართ.

შანცერის განცხადება

რომი 23 აგვ. გაზ. „ტრიბუნის“ თანამშრომელთან საუბრის დროს შანცერმა განაცხადა, რომ იტალიის დელეგაციამ ლონდონის თათბირზე ით მაშ შემ რო-

რევოლუციონური პარტიის პოლიტიკის კრიზისი

(დოგმატიური სოციალიზმის კრიზისი).

6.

მარქსიზმი აუცილებლად დიდ კრიზისს განიცდის ამ ჟამად. ეს არ არის მარტო პრაქტიკულ პოლიტიკის კრიზისი, სამოქმედო გეგმების გამოწვეული შეფერხება. რასაკვირველია, ამ მომენტს უდიდესი მნიშვნელობა აქვს სოციალიზმის გამარჯვების საქმისათვის. მაგრამ კრიზისი მარტო აქედან არ იწყება. მარქსიზმის კრიზისს დიდი ისტორია აქვს და ის უმეტესი თეორიული და მეცნიერული ხასიათისა არის. კრიზისი მარქსიზმისა ეს აუცილებლად სოციალიზმის კრიზისიც არის, რადგან მარქსისტულ სოციალისტურს აზროვნებას გაბატონებული ადგილი უჭირავს მთელს მსოფლიოში და ის აძლევს ტონსა და შინაარს მთელს თანამედროვე ვითარებას. და რადგანაც ეს მიმართულება ზიანდება ან ფერხდება ეს გარემოება თავის თავად თავისს გავლენას ახდენს საერთაშორისო სოციალიზმის საქმეზე.

შეიძლება პრაქტიკულად მარქსიზმის კრიზისი იმ გარემოებიდანაც წარმოვიდგინოთ, რომ დღეს მთელს მსოფლიოში სამი ინტერნაციონალი მოქმედებს, რომელნიც ერთსადაიმავე ენერგიით ეცილებიან ერთმანეთს მარქსიზმის დეპუტატობაში და ცდილობენ ეს მოძღვრება დაუდვან თავიანთ პროგრამას საფუძვლად. ცნობილი იყო აგრეთვე მეორე ინტერნაციონალის ადვოკატობისა მემარცხენე კომუნისტების მხრით, რომელნიც აგრეთვე მარქსიზმის საფუძვლებიდან გამოდიან. ყოველივე ეს ფაქტები ამტკიცებენ, რომ მარქსიზმი დღეს დიდ კრიზისს განიცდის და მისი მომავლის შესახებ შეუძლებელი არის ლაპარაკი.

ჩვენ უკვე გვქონდა აღნიშნული, რომ თავისი კონცეპციებით მარქსიზმი საწინააღმდეგო ელემენტებს შეიცავს და უდიდესი ობიექტივიზმთან ერთად თავმოყრილია უდიდესი სუბიექტური მომენტებიც. საზოგადოთ, მარქსიზმი, როგორც დიდი სისტემა ვერ ასცდა წინააღმდეგობებს, ლოღიკურად დაუკავშირებელ დებულებების წამოყენებას, ამ გარემოებამ გამოიწვია სხვა და სხვა გვარი ინტერპრეტაცია და გაგება ამ მოძღვრებისა. აქედან წარმოსდგა სრულიად საწინააღმდეგო პოლიტიკური ხაზი და ტაქტიკა სოციალისტების პროგრამებში. მაგალითად, მენშევიზმი და ბოლშევიზმი შეურიგებელი, დიამეტრალურად საწინააღმდეგო პოლიტიკას ატარებენ ცხოვრებაში, მიუხედავად იმისა, რომ ორივენი მარქსიზმის დებულებებით იკვებებიან.

ჩვენ უკვე გვქონდა შემთხვევა აღგვენიშნა თუ მარქსიზმის სამ დებულებიდან გამოდიან რეფორმისტები და მემარჯვენე რევიზიონისტები. მათ ლოღიკურს დასკვნამდე დაიყვანეს კაპიტალიზმის თვითლიკვიდაციის თეორია და პრაქტიკულ პოლიტიკის სფეროდან სავსებით განდევნეს პროლეტარიატის აქტივიზმი სოციალიზმის განხორციელების საქმისათვის. შეიძლება ითქვას, რომ თითქმის ამის დიამეტრალურად საწინააღმდეგო პოლიტიკას დაადგა ის მიმართულება, რომელმაც მარქსიზმის საერთო ფრონტიდან მემარცხენე პოზიცია დაიჭირა. მემარცხენეების ზოგიერთი მეთაურები არ უარყოფენ თეორიულად კაპიტალიზმის ევოლუციის სქემასა და თვით ლიკვიდაციის შესაძლებლობას, მაგრამ პრაქტიკულად დიდ როლს აძლევენ პროლეტარიატის აქტიურს პოლიტიკას რევოლუციონურს მოძრაობას და მთელი თავიანთი სამოქმედო გეგმები ამ სფეროში გადმოაქვს. მემარცხენე ფრთამ თავიდანვე უარყო პარლამენტარიზმის გადაჭარბებული როლი და მისი მნიშვნელობა სოციალიზმის საქმეში, მან აგრეთვე უარყო ცენტრისტების უმოქმედო ლოდინის პოზიცია და მთელი თავისი არსებით დასდგა რევოლუციონური ტაქტიკის ნიადაგზედ. მათთვის არსებობს რევოლუციაც და რეფორმიზმიც, მათი შეგნებით საკითხი გარკვეთა და ნათლად იდგა—ან რევოლუცია, ან რეფორმიზმი. მემარჯვენეებმა რეფორმიზმი აირჩიეს და პარლამენტარული მოქმედებით სცდილობენ სოციალიზმის განხორციელებას. მემარცხენეებმა—რევოლუცია დასახეს, როგორც ერთ ერთი საშუალება და გზა სოციალიზმის დასამყარებლად და ამ მიმართულებით აწარმოებდნენ უმთავრესად მთელს თავიანთ პოლიტიკას. ცენტრი უარყოფდა როგორც გადაჭარბებულ რეფორმიზმს, ისე ბრმა ჰაროებულ რევოლუციონიზმს და თეორიულად ცდილობდა ამ ორი ფრთის შერიგებას, შეთვისებას და მათი სათანადოთ გამოყენებას. „Мы не сторонники законности во что бы то ни стало, но и не революционеры во что бы то ни стало. Мы знаем, что исторические ситуации не могут быть созданы по произволу, и что наша тактика должна быть с ними сообразована“. ამბობს ცენტრის თეორეტიკოსი და მეორე ინტერნაციონალის ძველი მეთაური კარლ კაუცკი (იხ. მისი: „Путь к власти“. გვ. 68). თუ როგორი ესმის კაუცკისა და მთელს ცენტრისტებს ისტორიული სიტუაცია და მასთან შეფარდება სამოქმედო ტაქტიკისა, ამას ქვემოდ დავინახავთ; ახლა საკმარისია აღვნიშნოთ, რომ ცენტრმა ვერ შესძლო თეორიულად შეერიგებინა ამ ორი საწინააღმდეგო მეთოდისა და პრაქტიკულად ყოველს თავის მოქმედებაში დაამტკიცა თავისი პასივიზმი და ოპორტუნიზმი. როგორც დავინახეთ, მიუხედავად ნაწილობრივ რევოლუციონური ტაქტიკის აღიარებისა, ცენტრი მთელი თავისი არსებით პრაქტიკულად ოპორტუნიზმის ჭაობში იდგა და არც ერთი ღირსშესანიშნავი რევოლუციონური ნაბიჯი არ გადაუდგამს.

როგორც ვიცით, კაპიტალიზმის თვით ლიკვიდაციის თეორიას დიდი და გადამწყვეტი ადგილი უჭირავს მარქსიზმის მოძღვრებაში და უმთავრესად ამ დებულებაზე შენდებოდა სამოქმედო პრაქტიკული გეგმები. მარქსი თავის დროზე კაპიტალიზმის განვითარებაში უმთავრესად ხედავდა მის რევოლუციონურს ტენდენციებსა და ვერ შეაფასა კაპიტალიზმის გამანადგურებელი დეზორგანიზაციული ელემენტები სოციალისტური საზომით. მაგრამ კაპიტალიზმის შემდეგმა განვითარებამ დაამტკიცა, რომ კაპიტალისტურს მეურნეობას აქვს საშუალება და შესაძლებლობა თვით სძლიოს შინაგანი წინააღმდეგობანი და კრიზისები და ამ რიგად თავი გადაირჩინოს თვითლიკვიდაციისაგან. მარქსი მთელს თავის მატერიალისტურს კონცეპციებს კაპიტალიზმის თვითლიკვიდაციის შესახებ აგებდა ე. წ. „სამრეწველო კაპიტალიზმის“ შესწავლაზე და ტენდენციებზე, მაგრამ შემდეგმა განვითარებამ ეს ტიპი კაპიტალიზმისა უკანა რიგებში ჩამოტოვა და ადგილი დაუთმო ახალს ფაზას მეურნეობისას, რომელიც ფინანსიური კაპიტალიზმის სახელით არის ცნობილი. მთელს რიგს მაღალი ეკონომიური სტრუქტურის მქონე ქვეყნებში „სამრეწველო კაპიტალიზმი“, შეცვლილი ახალი ტიპის ფინანსური კაპიტალიზმით, შეცვლილი მონოპოლიური კაპიტალიზმით, რომელსაც სარჩულად უდევს ტრესტები, სინდიკატები და კარტელები, სადაც განიზაცია და მოწესრიგება წარმოების ჰგავს შეწონილობით ხდება. ფინანსური კაპიტალიზმის ფაზა სამეურნეო ცხოვრების განვითარებაში, რომელიც უკიდურეს მწვერვალამდე მიიყვანა კაპიტალის მონოპოლია და დაუმორჩილა ნაციონალური მეურნეობა კოლექტიურად მოწესრიგებულს ხელმძღვანელობას.

კაპიტალიზმის ამ ახალმა ფაზამ [illegible] ლი მომენტებისა და ახალი შესაძლებლობის წინაშე დააყენა კაცობრიობა სოციალისტურს ტაქტიკას, აგებულს მრეწველი კაპიტალიზმის ტენდენციებზედ, გამანადგურებელი იხვილი [illegible] კაპიტალიზმის ახალმა ეტაპმა, მონოპოლიურმა კაპიტალიზმმა, სადაც მიზანშეწონილი შეთანხმება საბანკო [illegible] სამრეწველო კაპიტალისა დაამტკიცა, რომ კაპიტალიზმი სრულებით არ რებს თავისი გონივრული წინააღმდეგობის კარნახით საშიროებში ჩაწოლასა და პირიქით აქვს საშუალებანი და შესაძლებლობა თავისი ძალღონით სძლიოს წინააღმდეგობანი და შეუჩერებლივ ნაგრძოს წინ მსვლელობა ახალი [illegible] ტებისკენ ამ გარემოებამ სოციალ[illegible] მახვილი ჩარხა ტრადიციული მარქსიზმის მის მთელს სოციალისტურს კონცეპციას კაპიტალიზმის თვით ლიკვიდაციის სახებ, რომელიც აგებული იყო „სამრეწველო კაპიტალიზმის“ ტენდენციებზედ და საჭიროა შეიქმნა ახალი [illegible] ცეპციის შემუშავება და ამას მიხედვით ახალი სოციალისტური ტაქტიკის [illegible] ნახვა. შექმნილმა საერთაშორისო [illegible] ბებმა და სამეურნეო ცხოვრების ახალმა ფორმებმა დღე-ნებით მოითხოვა სოციალისტური პროგრამის რევიზია და მისი ახალს პირობებთან შეფარდება.

საკითხის და მოკავშირეთა ვალების საკითხის თანხმობით გადაწყვეტის საქმეში, იმ საკითხების შესახებ, რომელიც იქნება განხილული ახალ კონფერენციაზე. შანცერმა დაადასტურა, რომ ინგლისს არ აქვს სურვილი მოსახოვოს იტალიის სამხედრო ვალის პირველი გადასახადის შეტანა, ვინაიდან ეს საკითხი გადაწყვეტილი იქნება ყველა მოკავშირეთა თანხმობით.

გერმანიის პრესა პუანკარეს სიტყვის შესახებ

ბერლინი 23 აგვ. გერმანული გაზეთები იბეჭდავენ რა პუანკარეს სიტყვის ზოგიერთ ადგილებს, უკეთებენ მას ძალიან ცოცხალ კომენტარიებს, ამ სიტყვის გამო, გაზ. „ბერლინერ ტაგებლატი“ ამბობს, რომ პუანკარეს ყველა სიტყვები არიან პესიმისტურის ღამახინჯება. გაზ. „ტაგლიხე რუნდშაუს“ აზრით პუანკარეს სიტყვები მიმართულია იქითკენ, რომ გამოყენებული იქნას ინგლისთან განხეთქილება გერმანიის საკითხში მოქმედებისა თავისუფლებისათვის. გაზ. „დოიჩე ალგემეინე ცაიტუნგის“ სიტყვით, პუანკარეს სიტყვები პროვოკაციულია და გერმანიის მთავრობამ უნდა დაიკავოს განსაზღვრული პოზიცია დაუშვებელი მუქარის წინააღმდეგ. მან უნდა გამოიჩინოს თავისი შეურიგებლობა ვერსალის ხელშეკრულების დროს.

საკონტრიბუციო კომისიაში.

ბერლინი. აგვისტოს 23-ს მოკლერს და ბრედბერის გუშინ ბერლინში ერთი საათის განმავლობაში ჰქონდათ თათბირი ვირტთან და გერმესთან. უკანასკნელებმა დაადასტურეს, რომ გერმანიას სურს განაგრძოს თავის ვალდებულებათა შესრულების პოლიტიკა, მაგრამ მარკის კურსის კატასტროფიული დაცემა საშუალებას არ აძლევს მას შეიტანოს გადასახადი ნაღდ ფულით, როგორც ეს განზრახული აქვს, ვირტმა განაცხადა, რომ რეინის მარცხენა ნაპირზე მდებარე სახელმწიფო ტყეების გარანტიების სახით გაცემაზე ლაპარაკიც შეუძლებელია, მოლაპარაკება დღესაც გაგრძელდება.

გაზ. „ტანი“ მოლაპარაკების შესახებ.

ბერლინი. აგვისტოს 23 ს გაზ. „ტანის“ ცნობით, საკონტრიბუციო კომისიის დელეგატების და გერმანიის შორის მოლაპარაკება მოკლე იქნება. საკონტრიბუციო კომისიის დელეგატები პროტესტს აცხადებენ იმის წინააღმდეგ, რომ მოლაპარაკება მოსცილდეს მორატორიუმის საკითხის საზღვარს. საკონტრიბუციო კომისიის მოთხოვნილება გარანტიების შესახებ, არის მინიმალური, რომელსაც არ სჭირდება არავითარი ცვლილება.

უცხოეთი

ახალი ტარიფი ამერიკაში.

მოსკოვი. 23 აგვისტო. ამერიკის სენატმა მიიღო ახალი საბაჟო ტარიფი. გაზეთები აღნიშნავენ, რომ ახალ ტარიფში პროტექციონიზმი აბსურდამდე არის მიყვანილი.

სიმშილობა ჩინეთში.

მოსკოვი. 23 აგვისტო. ტოკიოდან მიღებული ცნობების თანახმად, სამოქალაქო ომმა ჩინეთის პროვინციაში გონანში სიმშილობა გამოიწვია, რომლისგანაც ყოველდღიურად 1000 კაცამდე კვდება.

მარცი.

მოსკოვი. 23 აგვისტო. გაზ. „უმანიტეს“ ცნობით, საფრანგეთში, პოლიციური პარტიათა ამნისტიისათვის მებრძოლმა კომიტეტმა გადასწყვიტა წამოაყენოს მარცის კანდიდატურა ვაირის ოლქის მომავალ არჩევნებში.

გაფიცვა საფრანგეთში.

მოსკოვი. 23 აგვისტო. საზოგადოებრივი აზრი საფრანგეთისა დიდ ყურადღებას აქცევს ჰავრის მეტალისტთა და ამიენის საქსოვის წარმოების მუშების გაფიცვას. სულ გაფიცულია 27.000 მუშა. საფრანგეთის მუშები აქტიურ მატერიალურ და მორალურ დახმარებას უწევენ გაფიცულებს. გაფიცულთა ოჯახების მოვლა-პატრონობა იკისრეს დანარჩენ ქალაქების მუშათა ორგანიზაციებმა.

ამიენში მოხდა რამდენიმე შეტაკება მუშებსა და პოლიციის შორის ბევრი მუშა დააპატიმრეს.

კაპიტალის თარეში ინგლისში.

მოსკოვი. 23 აგვისტო. ინგლისის მთავრობის ოფიციალური ცნობით 1920—21 წლებში კაპიტალის თარეშმა ყოველწლიურად მიაყენა მუშებს 15 მილიონი ფუნ. ზარალი. მარტო მაღაროს მუშათა სამუშაო ხელფასი შემცირებული იქნა 6 მილიონი ფუნტი საერთოდ ინგლისის მუშათა ხელფასი ამ ორი წლის განმავლობაში შემცირდა 20 პროც.

ეპერენი და ლატვია.

მოსკოვი. 23 აგვისტო. მოსკოვის ლატვიელ გაზეთის ცნობებმა იმის შესახებ, რომ მემარჯვენე ეპერენებს სუბსიდიას აძლევდნენ ლატვიის მაგნატებები, ლატვიაში დიდი სენსაცია გამოიწვია. ლატვიის სოც.-დემოკრატიული პარტიის ცეკა თავის განმარტებაში სცდილობს მთელი პასუხისმგებლობა მოახვიოს თავზე პარტიის მემარჯვენე წრეებს, რომელიც მას გამოეყო წარსულ წელში.

ბერძნ-მოქმედებანი ლატვიის წითელ ჯარში.

მოსკოვი. 23 აგვისტო. ლატვიის წითელი ჯარის პრეტორიანელი ოფიცერი ზაცეპინი [illegible] მოქმედება. დეპორტაციის თავმჯდომარე იანსონს ბრალს სდებენ ფულის გაფლანგვაში. რევიზიამ აღმოაჩინა, რომ კასა დაცარიელებულია, წიგნების ანგარიში სწორად მიებს არა წესიერად და საქმეებში აწერილია იანსონი თანამდებობიდან გადააყენეს.

შიმშილი ადმოსავლეთში.

მოსკოვი. 23 აგვისტო. იაპონიის პრესა ანგარიშობს, რომ იაპონიის კომენსანტების ზარალი ციმბირში ინტერვენციის დროის უდრის 8 მილ. იენს. ზარალს აუნაზღაურებს მათ იაპონიის მთავრობა სულ ახლო მომავალში.

რუსული შორეულ აღმოსავლეთის პრესაც ანგარიშობს ამ ზარალს, რომელიც მიაყენეს რუსის მცხოვრებს ინტერვენციამ. პრესის ცნობით რუსის მცხოვრებთა ზარალი მხოლოდ ერთ ადგილში 100 მილიონ ოქროს აღემატება.

მერკულოვის მიერ დიქტატურისათვის ხელისუფლების გადაცემის დროის დიდი ზეიმი იყო პარობები, რომლის თანამდე ყველა მერკულოვის და მისი მთავრობის წევრთა მიერ ჩადენილი მოქმედება ვერავითარ კრიტიკას ვერ [illegible] ლებს". დიქტატორებს უწოდებს თავის [illegible] ერობის მხედრობის უფროსს მისი [illegible] ძანებით საერობო ყრილობა [illegible] ქალაქის სათათბიროს ამ დღეებში [illegible] როზე ყრილობამ მიიღო მისალმება [illegible] პეშა მარიამ თეოდორეს ასულის რომანოვისკენ.

გერმანიის მარკის კურსის გამო.

მოსკოვი. 23 აგვისტო. საზოგადოების კომიტეტის წევრთა გამგზავრებამ ბერლინში გერმანიის მთავრობასთან გარანტიების საკითხზე მოსალაპარაკებლად დიდი გავლენა მოახდინა მარკის კურსზე; ლონდონში მარკის კურსმა დაიწია ისე, რომ გირ. სტერლინგი 5.600 მან.

ახლო აღმოსავლეთის საქმეები.

პარიზი. გაზ. „ტანი“ უკმაყოფილებას გამოსთქვამს ლონდონის კაბინეტის პოლიტიკის გამო საბერძნეთის მიმართ. გაზეთი დაასკვნის: მარტის საზავო ხელშეკრულებით ანტანტის მთავრობები ფიქრობენ დაუბრუნონ საბერძნეთს აღმოსავლეთ ფრაკიაში ორი მეტად მნიშვნელოვანი ტერიტორია და საბერძნეთს გალიპოლის ნახევარკუნძული და ადრიანოპოლის რაიონი ეხლა იმის შემდეგ, როდესაც ბერძნები იმუქრებიან დაიკავონ სტამბოლი, [illegible]

მიუღებელია, რომ ამიერკავკასიის მშვიდობიანობა უზრუნველყოფილი იქნეს, თუ რომ ადრიანოპოლი და გალიპოლი დარჩება საბერძნეთს. ტყუილი საქმე იქნებოდა აგვეკრძალა ბერძნებისათვის გალიპოლში და ადრიანოპოლში სამხედრო ძალების ყოლა. ამ ადგილებში თავისი ჯარების ყოლის ცდუნება ძალიან ძლიერი იქნებოდა საბერძნეთისათვის ამიტომ ჩვენ ვფიქრობთ, რომ საჭიროა გადაწყვეტილ იქნეს საკითხი ფრაკიის დაყოფის შესახებ.

— დასკვნაში გაზეთი სწერს: „ამგვარად, საბერძნეთის ტერიტორიაში არ უნდა შევიდეს არც ადრიანოპოლი და არც გალიპოლი და არც ის სანაპიროები რომელიც აუცილებელია ბოსფორისათვის.

რუსეთის ფლოტი.

მოსკოვი, 23 აგვისტო. გელსინგფორსიდან იტყობინებიან: იმ ალომის გამო, რომელსაც ახდენს რუსეთის ფლოტი ბალტიის ზღვაში, გაზ. „ხუფვუდსტადს ბლადეტი" სწერს, რომ საბჭოთა მთავრობამ შესძლო მნიშვნელოვნად აღადგინა თავისი ფლოტი. თუ რუსეთის ფლოტის აღდგენა ამავე ტემპით გაგრძელდება მომავალში, მაშინ მომავალ გაზაფხულს, რუსეთის განაპირა ქვეყნები იძულებულნი გახდებიან ანგარიში გაუწიონ მას, როგორც რეალურ ძალას.

რუპრეხტი პარიზში.

მოსკოვი, 23 აგვისტო. გაზ. „ნასიონ ბელჟი" ათავსებს სენსაციურ ცნობას ბავარიის ტახტის ყოფ. მემკვიდრის რუპრეხტის პარიზში ჩასვლის შესახებ. გაზეთის ცნობით რუპრეხტი ჩავიდა პარიზში ინკოგნიტოდ, გამოჩენილ პოლიტიკურ მოღვაწეებთან მოსალაპარაკებლად, რომელთაც მას სურს წარუდგინოს ცენტრალურ ევროპის პრობლემის გადაწყვეტის ახალი გეგმა. ეს გეგმა მდგომარეობს შემდეგში: ბავარიაში მონარქიის აღდგენა, ავსტრიის შეერთება ბავარიასთან გერმანიის საიმპერიო მთავრობასთან საერთო ბრძოლის წარმოების მიზნით და რეინის მხარეში დამოუკიდებელი რესპუბლიკის შექმნა.

ანარქისტების პროცესი.

მოსკოვი, 23 აგვისტო. გაზ. „იუმანიტეს" ცნობით იმ ჯგუფის ანარქისტების პროცესი, რომელთაც შიმშილობა გამოაცხადეს, გადაიდო ბრალდებულთა ჯანმრთელობის სერიოზული მდგომარეობის გამო.

ბეკლერის პროცესი.

მოსკოვი, 23 აგვისტო. ბრიუსელის სამხედრო სასამართლოში (ბელგიაში) ეს მეორე კვირაა სწარმოებს პროცესი ყოფილი დეპუტატის ბეკლერისა, რომელიც დაპატიმრებულ იქმნა 10 დღით ადრე არჩევნების დაწყებამდე 1921 წ. ნოემბერში. ბეკლერს ბრალს სდებენ სახელმწიფოს ღალატში და სახელდობრ იმაში, რომ იგი მეთაურობდა რაიმე ერთ-ერთ საიდუმლო ფრონტის ორგანიზაციას, ეწეოდა აგიტაციას ომის შეწყვეტის სასარგებლოდ. დაკითხულმა მოწმეებმა თითქმის ყველამ ილაპარაკეს ბრალდებულის სასარგებლოდ. მოწმეთა რიცხვში არის აგრეთვე ვანდერველდე, რომელიც „ფიქრობს", რომ ბეკლერი აგიტაციას ეწეოდა ომის შეწყვეტის სასარგებლოდ. მაგრამ ვანდერველდე იძულებული იყო ეღიარებინა, რომ ბეკლერი საერთოდ პატიოსანი „ადამიანია".

გაზ. „როტე-ფანეს" დახურვის შესახებ

მოსკოვი. 23 აგვ. ბერლინის სხვა და სხვა უბნებში გაიმართა მუშათა 8 კრება, რომელზედაც გამოტანილ იქმნა პროტესტის რეზოლიუცია გაზ. „როტე-ფანეს" დახურვის გამო. ხის გადამამუშავებელ ქარხნების მუშებმა გამართეს დემონსტრაცია, რომელშიაც მონაწილეობა მიიღო 3,000 კაცმა. პრუსიის ლანდტაგის კომუნისტურმა ფრაქციამ შეიტანა შეკითხვა გაზეთ „როტე-ფანეს" დახურვის შესახებ.

რუსეთი

ევროპის კრიზისი და საბჭოთა რუსეთი

მოსკოვი. 23 აგვ. წერილში ამ სათაურით ამხ. რადეკი სხვათა შორის სწერს: „ანტანტის დაშლა აყენებს ევროპის საკითხის წინაშე: რა იქნება შემდეგ ამისა? საფრანგეთმა შეიძლება აშკარად ჩაიგდოს ხელში რურის ოლქები. გერმანია, ინგლისის დახმარებაზე იმედ გაცრუებული, შეიძლება ხელშეკრულებით შეეკრას საფრანგეთს. ორივე შემთხვევაში რურის აუზში საფრანგეთის გაბატონება მოასწავებს საფრანგეთის მილიტარიზმის ქვეშ ეკონომიური ბაზის შექმნას, რომელიც ჯერ ვერ შეუქმნია არც ერთ გამარჯვებულ სახელმწიფოს ევროპაში, საფრანგეთის პოლიტიკის გადაწყვეტას აქვს უდიდესი ინტერესი საბჭოთა რუსეთისათვის. ცენტრალურ ევროპაში ძლიერი მთავრობის გამორკვევა მოითხოვს საბჭოთა რუსეთისაგან ამ მდგომარეობის ყოველგვარი შედეგების გათვალისწინებას. იგი მოითხოვს ჩვენგან დიდ სიფხიზლეს სამხედრო საქმეში. გენუაში დადებულ ხელშეკრულების ვადა, ურთიერთ თავდასხმაზე უარის თქმის შესახებ, თავდება. არ ვიცით, როგორია ჩვენი მეზობლების მომავალი ზრახვანი. ადვილი შესაძლებელია, რომ კაპიტალისტები დაიწყებენ ოპერაციებს არა მარტო სმიტის მოძღვრების ძიებისათვის არამედ კავალერიით და არტილერიით, საჭიროა, რომ იგივე არგუმენტები იყოს ჩვენ ხელშიაც.

ეს გარემოება ნათელი გასაგები შეიქმნა არა მარტო მემარცხენეებისათვის, არამედ ცენტრისტების დიდი უმეტესობისთვისაც. რ. ჰილფერდინგმა, რომელმაც პირველმა დაასაბუთა მეცნიერულად კაპიტალიზმის ახალი ფაზა და მოგვცა დიდი ღირებულების შრომა „ფინანსიურ კაპიტალის" შესახებ, პირველმავე ჩასცა მახვილი მარქსიზმის სოციალურ კონცეპციას თვით ლიკვიდაციის შესახებ და უარყო მისი მეცნიერული ღირებულება.

„В финансовом капитализме"—ამბობს რუდოლფ ჰილფერდინგი 1915 წელში,—я пытался доказать, что так называемая „теория экономическаго саморазрушения", которая несомненно долгое время занимала господствующее место в мировоззрении некоторых теоретиков,— есть Nonsens. Экономического самоубийства, самоуничтожения капитализма, котораго должен якобы ожидать пролетариат, чтобы реализовать социализм,—не существует. Теория саморазрушения не верна в самой своей основе". (იხ. В. Камков. „Война и немецкая с.-демократия" გვ. 13).

ამ გვარად მარქსიზმის ერთი უმთავრესი საფუძვლის წინააღმდეგ უდიდესი ბრალდება იქმნა წამოყენებული და თანამედროვე კაპიტალიზმის ტენდენციების შესწავლით მეცნიერულად დამტკიცებულ იქმნა თვით მარქსიზმის საუკეთესო თეორეტიკოსების მიერ, რომ თვით ლიკვიდაციის თეორია აბსურდია და მას არავითარი რეალური საფუძვლები არ აქვს. სოციალისტური პროგრამა და სამოქმედო ტაქტიკა, რომელიც აგებული იყო კაპიტალიზმის „თვითმკვლელობის" თეორიაზე, ამ თეორიის რადიკალურად უარყოფის შემდეგ—დაგვიანებით მოითხოვდა რევიზიას, მასთან მარცხნით, ან მარჯვნით გადახრას. ძველი გზით სიარული და ძველის საფუძვლებზედ სამოქმედო გზის გამომუშავება შეუძლებელი და მიუღებელი შეიქნა. მარჯვნით გადახრა თავის თავად უდრიდა ოპორტუნიზმის შეთვისებასა და რეფორმისტული თეორიის გაზიარებას. მარცხნით—კი აქტიური სოციალიზმის ნიადაგზედ დადგომასა და ფართო რევოლიუციონური ტაქტიკის მიღებას.

რაკი კაპიტალიზმი თავისი ტენდენციებითა და განვითარებით თავისი ფესვებით არ მიემგზავრებოდა სასაფლაოსაკენ, ლოღიკურად აუცილებელი საჭირო იყო მისი წინააღმდეგ გარეშე ძალის დაპირისპირება და მისი საშუალებით კაპიტალიზმის მეურნეობის აღმოფხვრა. ასეთ ძალად შეიძლება ყოფილიყო მხოლოდ სოციალისტური პროლეტარიატი, რომლის რევოლიუციონური აქტივიზმი, შეგნება და მიზნები უდიდესი ფაქტორები არის კაპიტალიზმის დასამარხებლად.

არ არის მარტო საკმარისი, რომ შეიქმნეს ხელსაყრელი პირობები სოციალიზმის განსახორციელებლად, თუ არ არის ამ იდეის მატარებელი სუბიექტი. ობიექტიური პირობები და ისტორიული გარემოება მხოლოდ მასალა არის, რომლის გამოყენება და შესაფერისად მოხმარება დამოკიდებულია შეგნებისა და მიზნების მატარებელ სუბიექტზედ. ეს კარგად შეიგნო ცნობილმა კაუცკიმ და 1915 წ. შემდეგი საგულისხმიერო დებულება წამოაყენა, რომლის ქვეშაც სიამოვნებით შეუძლია ხელი მოაწეროს ყოველ სუბიექტივისტს.

„ყველაზე უფრო ხელსაყრელი ეკონომიური წინასწარი პირობები სოციალისტური წყობილების განსახორციელებლად არ არის საკმარისი, თუ არ არის ხალხი, მსურველი და შემძლები მათი დაპყრობისა და გამოყენების. პროლეტარიატი მაქსიმალურად დაინტერესებულია ჩაიგდოს ის, მაგრამ მარტო ეს არ არის საკმარისი, თუ მან არ შეიგნო (осознал) ასეთი აუცილებლობა".

როგორც ვხედავთ ეს თეორია რადიკალურად განსხვავდება ძველის თეორიისაგან, რომელიც ურჩევდა პროლეტარიატს ხელდაკრეფილი ეცადა, სანამ ბურჟუაზიას გავარდებოდა ძალა-უფლება ხელიდან და თავისით შევიდოდა სოციალიზმში. კაუცკის განმარტება ძირშივე უარყოფს იმ დებულებას, თითქოს სოციალიზმი სტიქიურ ძალთა შრომის შედეგი იყოს და ამ პროცესში საჭირო არ იყოს შეგნების ელემენტის აუცილებლობა. ამ დებულებით კაუცკიმ ხაზი გაუსვა იმ გარემოებას, რომ სოციალიზმის განხორციელების პროცესში აუცილებელ საჭიროებას წარმოადგენს პროლეტარიატის კლასიური ინტერესებისა და კლასიური იდეალიზმის პირველ რიგში წამოყენება როგორც წარმატების უდიდესი ფაქტორებისა. მაგრამ ჩავყვეთ ქვევით კაუცკის მსჯელობას: „ძლიერ ფართო და გაზვიადებულია, ამბობს კაუცკი თავის წერილში,—ის გაგება რასაც ჩვენ ვგულისხმობთ კაპიტალიზმთან განვითარების ისტორიულად აუცილებელ ხარისხის ქვეშ, როგორც სოციალიზმის პირობას მე ვფიქრობ, რომ ობიექტიური პირობები, წინასწარი საფუძვლები სოციალიზმისათვის უკვე მოცემულია კაპიტალისტურ ქვეყნებში; სხვა საქმეა სუბიექტიური. ისინი უფრო რთულია, შეუძლებელია სტატისტიკით ისინი გამოვარკვიოთ, მათ შეაქვთ დიდი გაურკვევლობა ისტორიულად სოციალიზმის მომწიფების საკითხში".

(იხ. კამკოვის წიგნი გვ. 34).

სიმონ ხუნდაძე.

(შემდეგი იქნება).

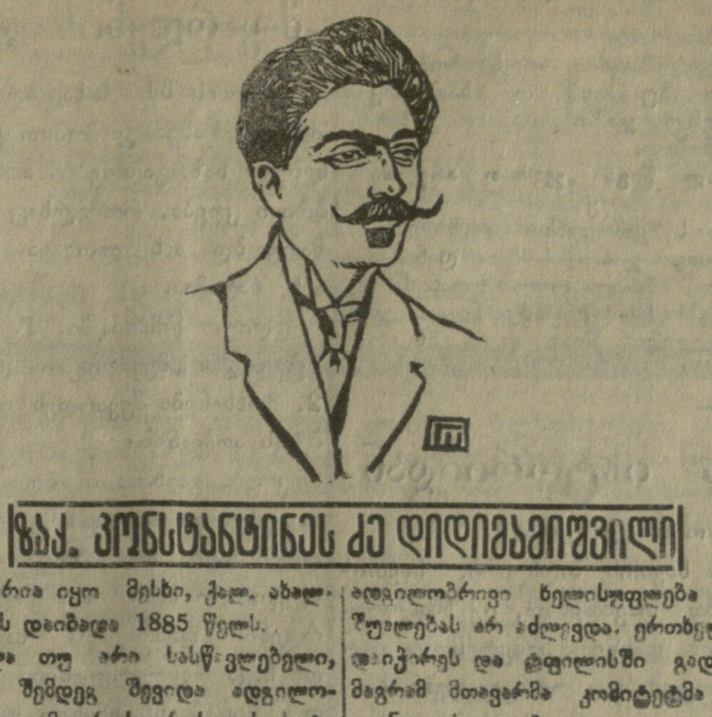

ზაქ. კონსტანტინეს ძე დიდიმამიშვილი

ამხ. ზაქარია იყო მესხი, ქალ. ახალციხიდან. ის დაიბადა 1885 წელს.

დაასრულა თუ არა სასწავლებელი, ცოტა ხნის შემდეგ შევიდა ადგილობრივ ყოფილ იმ დროის რუსეთის სატრანსპორტო და დაზღვევ საზოგადოებაში, სადაც იმსახურა თვრამეტ წელზე მეტი.

იყო აგენტად ამ საზოგადოებისა ქალ. ახალციხეში, რუსეთში, ახალ ბუხარაში, კოკანდში და სხვ. დიდიმამიშვილი მსახურობდა აგრეთვე ტფილისში, იყო აღნიშნული საზოგადოების აგენტის თანაშემწე, ქუთაისში, პეტროვსკში და სხვ.

რუსეთის რევოლიუციამ დიდიმამიშვილს რუსეთში მოუსწრო.

ზ. დიდიმამიშვილმა, როგორც იყო დააღწია თავი რუსეთს და მოაშურა სამშობლო საქართველოს, მის კერას ძველ მესხეთს, ქალ. ახალციხეს, რათა გაასკეცებული ენერგიით ემუშავნა საქართველოს საკეთილდღეოდ.

ზ. დიდიმამიშვილი მუშაობდა პარტიაში 1904 წ.

ეს პარტია იყო საქართველოს სოციალისტ-ფედერალისტთა სარევ. პარტია, წარმოშობილი ქართველი ერის წიაღიდან.

ეს ის პარტიაა, რომელმაც მიზნად დაისახა მშრომელი ხალხი, სამშობლო და სოციალიზმი. ამ პარტიას სწამს, რომ ეროვნულ-სოციალისტური გზით შეიძლება სოციალიზმის განხორციელება, სოციალიზმის სამეფოში შესვლა.

სამწუხაროდ პარტიის ხელმძღვანელმა მემარჯვენე ფრთამ უღალატა ამ დიად მიზნებს, გადაუხვია რევოლიუციონურ გზას და მენშევიკებს ანაცვალა ერიცა და სოციალიზმიც. ამხ. ზაქრო რასაკვირველია ვერ გაჰყვებოდა მემარჯვენეებს,—ის შერჩა მემარცხენე სოციალ-ფედერალისტთა პარტიას და ცდილობდა კიდეც მის გაძლიერებას, მაგრამ ადგილობრივი ხელისუფლება ამის საშუალებას არ აძლევდა. ერთხელ კიდეც დაიჭირეს და ტფილისში გადაგზავნეს, მაგრამ მთავარმა კომიტეტმა მაშინვე გაანთავისუფლებინა.

ზ. დიდიმამიშვილის ინიციატივით ქ. ახალციხეში დაარსდა სოც.-ფედ. პარტიის ორგანიზაცია და ამ ორგანიზაციის თავმჯდომარე იყო ამხ. ზ. დიდიმამიშვილი.

ზ. დიდიმამიშვილმა ამ პარტიას ანაცვალა თითქმის თავისი ახალგაზრდობა და ამ პარტიისათვის მან ციხეებიც კი იგემა.

ვის არ ახსოვს ამხ. ზ. დიდიმამიშვილი ახალციხის ქალაქის საბჭოში ხმოსნად რომ იყო არჩეული სოციალისტ-ფედერალისტთა პარტიიდან, რომელიც კრიტიკის ქარცეცხლში ატარებდა ყოველივე მოქმედებას, იმ დროის გაბატონებულ ქალაქის საბჭოში დაშნაკელების პარტიას და ასე მხურვალედ იცავდა მშრომელი ხალხის კანონიერ უფლებებს აღნიშნულ საბჭოში.

ზაქრო დიდიმამიშვილს საერთოდ უყვარდა კრიტიკის გაწევა, მხოლოდ მისი კრიტიკა იყო საფუძვლიანი და ობიექტიური.

ზ. დიდიმამიშვილი იყო საზოგადო მოღვაწე და ჟურნალისტი.

ქალ. ახალციხეში არ დარჩენილა არც ერთი კულტურულ-განმანათლებელი დაწესებულებანი, სადაც მხურვალე მონაწილეობა არ მიეღოს და საქმე წესიერად არ გაეკეთებინოს.

ზ. დიდიმამიშვილი თავისუფალ დროს წერასა და კითხვას ანდომებდა და მას მხოლოდ ერთად-ერთი სიმდიდრე დარჩა, ეს არის მისი მდიდარი სამკითხველო. არ დარჩებოდა წიგნი, რომელიც ახლად დაბეჭდილიყო და მას არ შეეძინა.

იგი თანამშრომელი იყო გაზეთ „სახალხო ფურცლისა", „სახალხო საქმისა" და სხ.

მას მრავალი ნაწერები აქვს და სხვათა შორის მის კალამს ეკუთვნის დღიური „ახალციხის ამბები", როცა 1918 წ. ოსმალეთმა ბათუმის ხელშეკრულებით ჩაიგდო ხელში მესხეთ-ჯავახეთი და ამ მხარეში დაამყარა თავისი სასტიკი რეჟიმი. ზაქრო დიდიმამიშვილმა ჩუმად თავისი დღიურები „ახალციხის ამბები" დიდის ვაი-ვაგლახით და შიშით ჩამოიტანა ახალციხიდან, რომელიც უკვე ოსმალეთის ხელში იყო, ტფილისში და გაზეთ „სახალხო საქმეში" დასტამბა რომელიც ერთი თვე იბეჭდებოდა, ამ წერილებით (დღიურებით) ამცნო მან მთელ ქვეყანას, თუ რა რიგად იტანჯებოდა მესხეთ-ჯავახეთის ქართველობა ოსმალეთის იმპერიალისტურ უღლის ქვეშ.

ზ. დიდიმამიშვილი იყო ხელმძღვანელი და თავმჯდომარე კოოპერატივ „მესხეთისა". აქ მას ბევრი უსიამოვნება შეახვედრეს წვრილმა პოლიტიკანებმა, მაგრამ საბოლოოდ გაიმარჯვა მათზედ, თუმცა დიდხანს აღარ დასცალდა. გაცივებით გაუჩნდა ფილტვების ანთება და ერთი თვის ავადმყოფობის შემდეგ სამუდამოდ გამოგვეთხოვა ამა წლის ივლისის 29.

არ დაივიწყებს მას არც ამხანაგები და არც მესხეთის ქართველობა.

ბ. გ.

ახალი ამბავი

— **ექსკურსია**. ტფილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის აგრონომიულ ფაკულტეტის მეოთხე კურსის სტუდენტები აგრონომ ს. ჩოლოყაშვილისა და გ. რცხილაძის ხელმძღვანელობით მიემგზავრებიან დღეს ექსკურსიაზე, რომ დაათვალიერონ: საქარის სანერგე, ვარციხის სახალხო მამული, აჯამეთის საცდელი მინდორი, ჩაქვის და სალიბაურის (პაპოვებისეული) სახალხო მამულები და ბათომის ბოტანიკური ბაღი. ტფილისში დაბრუნდება ექსკურსია [illegible] 3.

— **კოოპერატივები** [illegible] ეკონ. საბჭოსთან არსებული კოოპერატიული გამგეობა ჩქარა დაიწყებს კოოპერატივების პერერეგისტრაციას, რომ ხელი შეუშალოს კერძო ვაჭრობას კოოპერატივის სახელით.

— **ცოფიანი ძაღლები**. უკანასკნელ დროს ქალაქში გახშირდა გახელებული ძაღლები. ასე მაგ. მეჯურმღლეთის (გონჩაროვის) ქუჩაზედ მცხოვრებმა დარია კოხტიევისამ მიიყვანა ქალაქის ვეტერინარულ საავადმყოფოში ავადმყოფი ძაღლი, რომელიც ცოფიანი აღმოჩნდა. იმავე სახლიდან, სადაც კოხტიევისა ცხოვრობს IV რაიონის მილიციელმა ხუციშვილმა გამოგზავნა საავადმყოფოში ორი ძაღლი შესამოწმებლად. ამავე დღეებში ელენე კოხმა მოიყვანა საავადმყოფოში პლეხანოვის პროსპექტიდან № 126 ძაღლი, რომელიც ცოფიანი აღმოჩნდა. ძაღლების მიერ დაკბენილი პირები გაიგზავნა პასტერის სადგურზედ ასაცრელად.

— **შევარდენთა ცხოვრება**. შევარდენთა მესამე საწვრთნელი სამზადისი, რომელიც წელს მოაწყო საქართველოს შევარდენთა კავშირმა სამხედრო უწყების დახმარებით, დაასრულა 61 შევარდენ-წვრთნელმა, მათ შორის ცხრამ პირობით, რომ პირველ ოქტომბრისთვის ჩააბარებენ დარჩენილ სხვა და სხვა მიზეზების გამო ჩაუბარებელ გამოცდებს. სულ საწვრთნელ სამზადისზე საქართველოს სხვა და სხვა კუთხიდან ჩამოსული იყვნენ 176 შევარდენი წვრთნილი, მათ შორის გამოცდებზე დაშვებულნი იყვნენ 103 და დაასრულა 61, რომელთაც მიეცათ ტანვარჯიშობის წვრთნელის ხარისხი. ტფილისის პირველ შევარდენიდან: პელიძე ალექსანდრე—წარჩინებულად, დაიკავა პირველი ადგილი, პანჩულიძე მიხეილ, სინჯიკაშვილი ნიკოლოზ, ზაგიძის ასული გალინა, ნასარიძის ასული მარიამ, ჯავახიშვილის ასული ელენე, ბოკერიას ასული ქეთევან, გელაშვილის ასული თამარ—წარჩინებულად, მაღალაშვილის ასული ნინო, გურამიშვილი ალექსანდრე, კახაბერი გიორგი—პირობით; ტფილისის მეორე შევარდენიდან: დოთაძის ასული ია, მიქელაძის ასული ბარბალე, მიქელაძის ასული რუსუდან, ტყავაძის ასული მარიამ, ზედგინიშვილის ასული ვერა, ივანიცკის ასული თამარ, სულხანიშვილის ასული მარიამ, კლიმიაშვილის ასული სალომე, ალიხანოვი გიორგი, ივანიცკი გიორგი, ნიკოლაიშვილის ასული ასმათი, ჯაიძის ასული ალექსანდრა—წარჩინებულად, სესიაშვილის ასული მარიამ—პირობით; ტფილისის მესამე შევარდენიდან: ზერიძე გიორგი—წარჩინებულად; ტფილისის მეხუთე შევარდენიდან: ხიაბკი მიხეილ—წარჩინებულად, იშხანოვი ლეონ, ალიბეგოვი ევგენი, სემიონოვი თედორე, ჯიოევი ნიკოლოზ—პირობით. ტფილისის მეექვსე შევარდენიდან: ცხვედაძე მიხეილ, პაპავაძე მიხეილ, ახალშენიშვილი შოთა, კეზელი ნიკოლოზ, ქადუა ლეონ, ჩიჯავაძის ასული ვერა, არჩვაძის ასული თამარ, საყვარელიძე—წარჩინებულად, ტფილისის ისნის შევარდენიდან: პატარიძე მიქელ—წარჩინებულად დაიკავა მეორე ადგილი, კეთილაძე ვალერიან, პირკულაშვილი გრიგოლ, ანდრიაშვილის ასული თამარ; სამხედრო სასპორტო სკოლიდან: კვანჭახიძე სოლომონ, შალამბერიძე გრიგოლ, კეჟერაძე დავით, აბულაძე მიხეილ—პირობით, ქუთაისის პირველ შევარდენიდან: ქებულაძე მიხეილ—წარჩინებულად დაიკავა მესამე ადგილი, ყიფიანის ასული ქეთევან, კაკაბაძის ასული თინათინ, წულუკიძე პეტრე—პირობით; დიდი ჯიხაიშის შევარდენიდან: კაპანაძე ვასილ, კაპანაძე ევგენი, დიდიძე ევგენი, ჩხეიძე ალექსანდრე, ქუთათელაძის ასული ელენე, ქუთათელაძე ალექსანდრე; ზესტაფონის შევარდენიდან: ბარდაველიძე ალექსანდრე; გორის შევარდენიდან: ტაბიაშვილი შალვა; სენაკის შევარდენიდან: ბაბუნაშვილი სიმონ—როგორც მძ. ესანი, ხოფერია ნიკოლოზ; სიღნაღის შევარდენიდან: ტყავაძის ასული ნინო.

— **შევარდენთა გაფრენა მანგლისში**. 19 აგვისტოს, ტფილისის მეექვსე შევარდენის ვარჯიშთავის ლევან პოოკოფაშვილის მეთაურობით 15 შევარდენი ორი კვირით გაემგზავრნენ ფეხით მანგლისში.

— **ფეხბურთელთა შეჯიბრება ბორჯომ-წაღვერში**. 18 აგვისტოს, ფეხბურთელთა გუნდების უფროსის გიგო გიორგაძის მეთაურობით ტფილისის პირვ.

შევარდენის პირველი გუნდი, რომელსაც ხელმძღვანელობდა თამაშში ანდრო ...ძე, გაიმარჯვა ორი ... თით მორიგე წლებში და მოაწყო შეჯიბრება ადგილობრივ ფეხბურთელთა გუნდებთან. მორიგე თამაშში ტფილისის შევარდენების სანაკრებოდ 3:1 ზე, მხოლოდ წლევანდელ ისევ ტფილისის შევარდენების სანაკრებოდ 9:2 ზე. აღსანიშნავია, რომ შევარდენები მორიგე წლევანდელ ... ... ამავე დღეს მოაწყვეს შეჯიბრება.

— **შევარდნული საზოგადოება ხონში ზუგდიდში.** გაიხსნა ახალი შევარდნული საზოგადოებები ქალ. ხონში აკაკის შევარდნულ ოლქის ვარჯიშთავის ლევით ჯავრიშვილის თაოსნობით, მხოლოდ ქალ. ზუგდიდში და ახალსენაკის შევარდნის ვარჯიშთავის ... თაოსნობით.

— **ახალი წიგნი „ჯოხ თ ვარჯიში".** დაიბეჭდა და გამოვიდა საქართველოს შევარდენთა კავშირის გამოცემით დიდი ჯოხით შევარდენის ვარჯიშთავის ... ... სახელმძღვანელო „ჯოხით ვარჯიში". წიგნი ღირს 50 თეთრი მან.

ქართული მწიგნობრების ისტორიიდან

ილია ჭყონია და მისი სამწერლო მოღვაწეობა.

ილია ჭყონია მწერალი, ბელეტრისტი, მელექსე, პუბლიცისტი, რეცენზენტი, ლექსიკოგრაფი, ხალხური სიტყვიერების შემკრეფი და უცხო ენებიდამ მთარგმნელი დაიბადა 1860 წ. ივნისის 20.

მწერლობს და სწერს 1877 წ. მაშასადამე 44 წელიწადია. ამ ხნის განმავლობაში თანამშრომლობდა იგი ყველა ქართულს ჟურნალ-გაზეთებში.

1881 წელს, როგორც „დროების" ქუთაისურ კორესპონდენტი, როგორც ერთი მოხელის მამხილებელ წერილისათვის მიცემულ იქმნა ტფილისის სამოსამართლო პალატის სამართალში, მაგრამ დაამტკიცა თავისი მხილების სიმართლე და გამართლებულ იქმნა მაშინდელ დროებაში.

1882 წ. გამოსცა სალიტერატურო კრებული, სახელდობრ: „**სამწერლო თაიგული**" რომელშიაც დაბეჭდილია აკაკისა და რაფ. ერისთავის ლექსები, ნიკო დადიანის პოლემიკური წერილი ილია ჭავჭავაძის მხრის დასაჭერად.

1883 წ. მისი რედაქტორობით დაიბეჭდა გიორგი ავალიშვილის, მეფის გიორგი მე-13-ს ელჩის რუსეთში, „სასულიერო ფსალმუნი: „ხმა ცოდვილისა დრმთისადმი".

1884 წ. მისი რედაქტორობით და გრიგოლ გურიელის საფასით გამოიცა მსოფლიო ლიტერატურაში ცნობილი ინდო-სპარსულ იგავთა კრებული: — „ქილილა და დამანა", ეს შრომა ქებით და ქებით მოიხსენიეს ისტორიკოსებმა დიმიტრი ბაქრაძემ, ილია ოქრომჭედლიშვილმა გაზეთებს „დროება" და „ივერია"-ში 1882—1884 წლებში შრომობდა გაზ. „დროების" რედაქციაში და ეჭირა გაზეთის კორექტორა.

1883 წ. მცირე გახამრჯელოს გამო რედაქციიდამ გადავიდა ოზურგეთში, იქაურ მომრიგებელ სასამართლოს მდივნათ, სადაც დაჰყო 1889 წლამდე. იქიდამ ეს თანამშრომლობდა გაზ. „დროებაში", რომელიც, სხვათა შორის მისი ალეგორიული ფელეტონის გამო, რომელშიაც შოლტავდა ოზურგეთის პოლიციას, დახურულ იქმნა გაზეთის გამოცემა.

1891 წ. არჩეულ იქმნა გურიის თავად-აზნაურობისაგან დეპუტატათ საკრებულოში 1894 წლის (მეორე ნახევარს) ასრულებდა გურიის თავად-აზნაურთა წინამძღვრის თანამდებობას.

1895—1897 წ. იყო რედაქტორ-გამომცემელი სამეურნეო გაზეთის „მეურნის" ამ გაზეთისათვის ითხოვა საპოლიტიკო და სალიტერატურო განყოფილებათა ნებართვის მიხიჭება, მაგრამ უარი უთხრეს, როგორც პოლიტიკურად არა საიმედო პირს. ამავე დროს მან გამოსცა ათიოდე ნაირი ქართული სამეურნეო წიგნები.

1900 წ. გამოსცა თავის სატირული ლექსების კრებული „ჭოლოკი".

1898—1902 წლებში მსახურებდა ბაქოს და მის მიდამოებში ინგლისელების ნავთის მადნებში, ნავთის ამომღებთა თავმდებათ, იქ მსახურების დროს დასწერა უმეტესობა თავის გიმოცემების, რომელთაგან ზოგიერთი დღესაც დაუბეჭდავი აქვს.

1903 წ. გამოსცა ნაწილი თავის მოთხრობების. 1804—1917 წ. მსახურებდა სომხეთში და მომრიგებელ შუამავლათ, სომხეთში მას მოუხდა ხალხის აღწერა და საგლეხო რეფორმის გატარება თავის უბანში, ხოლო ზაქათალის ოლქში, ქეშქელის მიდამოებში ლეკთა მიერ გლეხთან მიწის მოსავლის წილის აღების მოსპობა.

1910 წელს, სამეცნიერო აკადემიამ, პეტერბურგში აკადემიკოსის ნ. მარის რედაქციით და წინასიტყვაობით გამოსცეს მისი შედგენილი დამატება ქართულის ლექსიკონის დამატება, სახელდობრ: — „სიტყვის კონა".

1913 წ. გამოსცა თავის ნაწერების უმეტესობა. ეს მისი ნაწერები გაზ. „თემში" 1913 წ. № 138 გაარჩია აკაკიმ, რომელმაც მოეწონა ლექსები ხოლო პროზა მისი შეადარა პოეტურათ ჩამოსხმულ მარგალიტებს, რომლებიც „როგორც გრილი სიო ზაფხულის მხურვალე დღეს, ისე ხვდებიან ქართველის გრძნობა-გონების.

ამ ნაწერებში მოთავსებულია თარგმნები პუშკინის განთქმულის პოეტის „პოლტავის" რევოლიუციონურის პოეტის კ. სილევის „ვოინაროვის, და გენრიხ სენკევიჩის ორი საუკეთესო ესკიზი.

1919-1921 წ. მსახურობდა ფოთსა და ქუთაისს, მომრიგებელ მოსამართლედ. განთავისუფლებულ საქართველოს თავისუფლათ არჩეულ მოსამართლეთაგან მან პირველმა შეუდგა თანამდეობასა და პირველათ მისგან დაიწყო განაჩენი ქართულ ენაზედ. მასვე აქვს დამზადებული 1, სუჟეტები, კონსპექტები 30 ესკიზისა და 5 მოთხრობისათვის 2, დაუბეჭდელი აქვს ქართული ანდაზები 3. რჩეული რუსულ ანდაზების თარგმანი. 4, ძველი ქართული შაირები და სხვანიც ასეთნი.

იქვს აგრეთვე საერთო პოეტების ათი რჩეული ლექსების თარგმნება. ბიოგრაფიული ცნობები გამოჩენილის ქართველების, საქართველოს მონობის დროს უცხოეთში მოხიზნული ერისა: პეტრე იაგრატიონი, — მისლონი — გედევანიშვილი, რომის საუკეთესო კომპოზიტორი და განთქმული ქიმიკოსი და სხვ. განზრახული აქვს დასწეროს თუ ცხოვრების სახსარი ექმნა მემუარები, მოქმედ პირთა ბიოგრაფიული ცნობები 1869-1921 წლამდის და სხვაც ასეთნი.

ყველა ამ ცნობებით მკითხველი ამგვარათ დაინახავს იმ უტყუარს ჭეშმარიტებას, რომ ილია ჭყონიას ქართული მწერლების ასპარეზზე აქვს დახარჯული დიდი შრომა და აბა რაც ცხადია თავის თავი, რომ იგი ღირსია პატივის ცემის და სათნოს თაყვანის.

ზ. ქ. ქ-შინაძე

შევარდენის დაარსება ქალ ზუგდიდში

ივლისის 31 სახალხო კლუბში შესდგა ტანვარჯიშობით დაინტერესებულ საზოგადოების არა ჩვეულებრივი კრება, რომელსაც თავმჯდომარეობდა ამხ. ლომაია, მდივნობდა ამხ. ბარამია.

დღიურ წესრიგში: 1. სურვილი ზუგდიდში „შევარდენის" დაარსებისა, 2. მოხსენება შევარდენზე და 3. საბჭოს არჩევნები.

კრება გაიხსნა ი. ბუკიას აღფრთოვანებულ სიტყვით. ის ამბობს: დიდი ხანია, რაც ზუგდიდის მოსახლეობაში არის სურვილი „შევარდენის" დაარსების, მაგრამ სხვა და სხვა დაბრკოლებები ეღობებოდენ წინ ჩვენს წმინდა განზრახვებს, რომლებმაც გვაიძულეს ეს დიადი სურვილი გულში ჩაგვეკრა, დაგვესამარა. დღეს კი ზუგდიდის ცაზე ოქროს ნავით ამობრწყინდა ცხოველმყოფელი-მოქმედი მზე, რომლიც შორეულ ფენომენებისაგან უცხო წყალობით დააჯილდოვებს ღუმარე ახალგაზრდობას, რომელთა „ჯანსაღ სულის" გენიალობით ნაყოფ უკვდავებას ერის სამეგრელოს ბუნება. საღამი თქვენ პატივცემულნო, რომლებმაც ასე მხურვალე თანაგრძნობით შეხვდით ამ დიდმნიშვნელოვან ფაქტს. გამარჯვება „შევარდენს" და მათ გაწვრთნილ ახალთაობას. (დაუსრულებელი ტაში).

შემდეგი სიტყვა მიეცა ახალ-სენაკის ტან-სავარჯიშო საზოგადოება „შევარდენის" ვარჯიშთავს ამხ. კიზირიას, რომელმაც გააცნო კრებას: „შევარდენის" წარმოშობის, მიზნის და მნიშვნელობის მოკლე ისტორია" მომხსენებელი გაკვრით შეეხო „შევარდენის" წარმოშობის უძველეს პერიოდს. ის იწყებს პირველყოფილ ადამიანიდან და ამბობს: შევარდენის წარმოშობა მტკიცედ დაკავშირებულია პირველ-ყოფილ ადამიანთა ცხოვრებასთან, მაგრამ მას არ ჰქონდა გარკვეული სახე და მიზანი, რისთვისაც პირველ-ყოფილი ტან სავარჯიშო საზოგადოება დამარცხდა მსოფლიო „შევარდენის" ეკრანზე.

მაგრამ თუ ჩავიხედავთ საბერძნეთის უძველს ისტორიის სარკეში, უხვევ მონუმენტებით აჩუქურთმებული წარმოგვიდგება ათინა და სპარტა, რომლებსაც დიდი ღვაწლი მიუძღვის „შევარდენის" წარმოშობის, სახეობის, განვითარების და მიზნის რაობის გათვითცნობიერებისათვის მსოფლიო „შევარდენის ისტორიაში. ვის არ ახსოვს ისტორიიდან ის უმაღლესი ენტუზიაზმი, რომელსაც განიცდიდა „დაფნის გვირგვინით" დაჯილდოვებული „ოლიმპიის დღესასწაულში" ვის არ ახსოვს ის საერთო სიამაყე ერის და შემთხვევა მშობელთა უადრესი უეცარი სიკვდილის ამ დიად სიურპრიზით შვილის დაჯილდოების გამო. საჩუქარი უბრალო, მაგრამ უშესანიშნავესი. აი რის მოპოებისათვის იღწოდენ გიმნაზიებში ტან-ვარჯიშობით ბერძენთა ახალ-გაზრდობა. გამბედაობა, გაჯანსაღება, სიმამაცე და მტკიცე ხების ყოფის ახალ-გაზდათა გამოზრდა — აი რაც ახასიათებდა საბერძნეთის გიმნაზიებს. მაგრამ გავიდა ხანა და „ოლიმპიადაზე" „დაფნის გვირგვინით" დაჯილდოების ნაცვლად ფულით ასაჩუქრებდენ წარჩინებულებს, რისთვისაც ტანვარჯიშობამ მიიღო ვაჭრული ხასიათი და გარყვნილი სახე. ამავე დროს იწყება ქრისტიანობის გავრცელება, რომელმაც საუკუნოდ დასცა ტან-სავარჯიშო იდეა. „აწამე სხეული, ნუ უვლი სხეულს, თუ გსურს სული ინეტარო საიქიოში" აი დევიზი ქრისტიანობის მქადაგებელთა, რომელმაც დიდი გავლენა იქონია საბერძნეთში. და ის წინანდელი ენტუზიაზმი და ლტოლვილება სახელის დამსახურებისათვის ახლა სულის უკვდავებაზე ზრუნვით შეიცვალა. აი რენესანსი პიროვნებაში და ტრაგიზმი ტანსავარჯიშო საზოგადოების.

ამის შემდეგ თითქმის მე4 საუკუნიდან მე 12 საუკუნემდე გარკვეული სამოქმედო გზა ტან-სავარჯიშო ასპარეზზე დაიფერფლა და მხოლოდ ზოგიერთ ქალაქებში არსებობდა უმნიშვნელო ჩანასახი ამ დიად საყურადღებო ტან სავარჯიშო საზოგადოების, რომელსაც ასე მხურვალედ ეტანებოდენ საბერძნეთში.

მე-12 საუკუნიდან კი ევროპის ზოგიერთ ქალაქებში იწყება რაინდების და ტურნფერაინების სახით ტან-ვარჯიშობის ხანა. ძველი ტენდენციის ზოგიერთი მუხლი დაედო სარჩულად ახალ საზოგადოებას, მაგრამ რაინდები სამხედრო ხასიათით და გულუბრყვილო ცერემონიებით დიდათ განირჩეოდენ ბერძენთა გიმნაზიელისაგან, რისთვისაც საუკუნოებით შექმნილი მოვარჯიშეთა ორიგინალური პოზა სამუდამოდ დაიმსხვრა ხალხის თვალში. აი მეორე პერიოდი ტან მოვარჯიშეთა იდეა რეგრესიულ პრინციპზე აღორძინებული.

სამოცი წლის წინად (1862 წ.) ჩეხეთის მეცნიერმა პროფესორ მიროსლავ ტირშიმ ახალგაზრდობის გაჯანსაღების, სულის სიმტკიცის და გამბედავ ვაჟკაცთა აღზრდით, სამშობლოს უცხოელთა ბატონობისაგან განთავისუფლებისათვის, პირველად მსოფლიოზე დააარსა ტან-სავარჯიშო საზოგადოება „შევარდენი" იდეიური პრინციპით: რაობის გათვითცნობიერება, სხეულის გაჯანსაღება და სულიერი გარდაქმნა, აი მიზანი მიროსლავ ტირშის და დევიზი: არც ერთი ჩეხელი „შევარდენის" გარეშე. აღსრულდა მიროსლავ ტირშის მიზანი არა მარტო ჩეხეთში, არამედ დღეს მთელი მსოფლიო იმედის თვალით შეჰყურებს „ჯანსაღ სხეულში ჯანსაღ სულის" მქონე ახალგაზრდობას.

დიდი ღვაწლი მიუძღვის ამ საქმეში პატარა საქართველოს, რომელმაც მსოფლიო ტან-მოვარჯიშეთა შეჯიბრების დროს 1909 წ. ჩეხიაში მიიღო ცხრა ჯილდო მაშინ, როდესაც რუსეთმა მხოლოდ ორი: ეს იმით აიხსნება, რომ მას რუსეთში უყურებდენ, როგორც „დროს გასატარებელს". დღეს რუსეთშიც დარწმუნდენ, რომ მხოლოდ ტირშის „შევარდნული" თანწყობით შეიძლება ახალ-გაზრდობის გაჯანსაღება და უკვდავ სულის მოპოება.

„ყურადღებას", „თანაგრძნობას", „სიყვარულს" და „პატივისცემას" აი რას მოითხოვს „შევარდენი", რომელშიც არის ჯანმთელობის ხსნა და სულის სიმტკიცით დაჯილდოება ახალ-თაობის.

მაშ გაუმარჯოს დიდ მნიშვნელოვან „შევარდენს". (დაუსრულებელი ტაში).

ამის შემდეგ თავმჯდომარემ გადადის მესამე საკითხზე: „შევარდენის" საბჭოს არჩევნებზე, რომელიც შესდგება შვიდი კაცისაგან. თავმჯდომარედ არჩეულ იქნა ალმასკომის თავმჯდომარის ამხანაგი მ. მიმინოშვილი, ამხანაგებად: კ. ანჯაფარიძე და ექიმი ნ. ანთელავა. წევრებად კი: ქ-ნ. კეშელავა, აპოლ. ჯიქია, ნ. ბუკია და ჭ. რაფავა. საპატიო წევრებად არჩეულ იქნა: სამხ. საზღ. სახალ. კომის. ვალ. ჯიქია. შევარდ. კავშ. ვარჯიშთავი გ. ეგნატაშვილი, მისი შემწე თამრო ნიკოლაძე და „შევარდენთა კავშირის თავმჯდომარე გიორგი ნიკოლაძე. კომისიაში არჩეულ იქნა: ალმასკომის თავმჯდომარე გ. როგავა, კ. კობახიძე და ბ. ბერია. ტეხნიკური საბჭოს წევრები არჩეულ იქნებიან ვარჯიშობის დაწყებიდან წვრთნილთა კრებულიდან.

ბოლო სიტყვას ღებულობს მოვარჯიშე ჩხეიძე, რომელიც უღრმეს მადლობას უძღვნის კრებას თანაგრძნობისათვის და მოუწოდებს ხალხს ამ დიდმნიშვნელოვან „შევარდენის" განმტკიცებისათვის ენერგიულ მუშაობისკენ.

საერთო სიხარულით და იმედებით, რომ ახლო მომავალში დაიწყებს მუშაობას ტანსავარჯიშო საზოგადოება, კრება დაუსრულებელი ტაშით იხურება ღამის აა საათზე.

ვალ. გერსამია.

კიდევ ერთი ხიმუძი ბოროტ-მოქმედებისა

14 აგვისტ. ქ. ტფილისის და მისი მაზრის სამხედრო კომისარიატში დაბეჭდილ სალაროდან გაიტაცეს 50,000,000 მან. საყოველთაო სამხედრო სწავლების მოსამსახურეთა ჯამაგირები, ეს კიდევ ერთი ახალი ხიმუში ახალი ბოროტ-მოქმედებისა. ისედაც გამვალტყავებულ — მშიერ-მწყურვალე მოსამსახურეებს, რომელთაც სამი ოთხი თვეა არ მიუღიათ ჯამაგირები, უკანასკნელი ლუკმაც გამოსტაცეს პირიდან. ეელოდიც თუ სამართლიანი გამოძიება არ მოხდა და არ აღმოაჩინეს ხამდვილი ბოროტ-მოქმედი და როგორც ჩვეულია დასახელებულ დაწესებულებაში ესეც მიმალეს. ერთხელ კიდევ უღალავალო პირს მიაბამენ მეტეხში და თავისუფალი ბოროტ-მოქმედი კვალ განაგრძობს თავის საგმირო საქმეს.

მაქს—იმე.

ბოლშევიკური — საზოგადოებრივი კოლეგია
გამომცემელი — ... ...

ჟურნალისტთა ცეხი

ორშაბათს, აგვისტოს 28, მუშათა სასახლის ზემო დარბაზში (5 სართული) შესდგება ჟურნალისტთა ცეხის წევრების საერთო კრება.

დღის წესრიგია: 1) მოხსენება დროებითი ბიუროს მოქმედების შესახებ; 2) ახალი ტარიფი; 3) მომავალი მოქმედების გეგმა; 4) მუდმივი ბიუროს არჩევა და სხვა საქმეები.

საერთო კრება გაიხსნება დილის 11 საათზე. მაგრამ, თუ იმ დროისათვის ქვორუმი არ შესდგა, მეორე კრება გაიხსნება 12 საათზე და ჩითვლება კანონიერად რამდენი წევრიც არ უნდა დაესწროს. 3—1